

บทที่ 4

ผลการศึกษาและอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการกลับไปเสพยาเสพติดของผู้ติดยาเสพติดที่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูแล้ว : ศึกษาเฉพาะกรณี ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาที่สถาบันธัญญารักษ์ ผู้ศึกษาจะนำเสนอผลการศึกษา โดยแยกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยภูมิหลัง
- ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการกลับไปเสพยาเสพติดอีก
- ส่วนที่ 3 ข้อมูลข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
- ส่วนที่ 4 อภิปรายผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยภูมิหลัง

ตารางที่ 4.1

ลักษณะทั่วไปของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาในสถานบำบัดยาเสพติดอีกจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพการสมรส สถานภาพทางครอบครัว จำนวนพี่น้อง การเลี้ยงดูบิดามารดา ลักษณะที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อมบริเวณที่อยู่อาศัย

ลักษณะทั่วไปของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาในสถานบำบัดยาเสพติดอีก	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
15-25 ปี	69	60.0
26-35 ปี	35	30.4
36-45 ปี	8	7.0
46 ปี ขึ้นไป	3	2.6
รวม	115	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาปีที่ 4/ปีที่ 6/ปีที่ 7	53	46.1
มัธยมศึกษาตอนต้น	47	40.9
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	12	10.4
ไม่เคยศึกษามาก่อน	2	1.7
อื่น ๆ	1	0.9
อนุปริญญา/ปวส.	-	-
ปริญญาตรี	-	-
รวม	115	100
อาชีพ		
รับจ้างทั่วไป	77	67.0
บริษัทเอกชน	12	10.4
อื่น ๆ	8	7.0
ไม่ได้ทำงาน/ว่างงาน	7	6.1
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	7	6.1
กำลังเรียนหนังสือ	4	3.5
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	-	-
รวม	115	100
รายได้ต่อเดือน		
5,001-8,000 บาท	64	55.7
ต่ำกว่า 5,000 บาท	24	20.9
8,001-11,000 บาท	20	17.4
มากกว่า 13,000 บาท	5	4.3
11,001-13,000 บาท	2	1.7
รวม	115	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีก	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพการสมรส		
โสด	53	46.1
อยู่กินฉันสามีภรรยา/จดทะเบียนสมรส	50	43.5
เลิกร้าง/แยกกันอยู่/หย่าร้าง	12	10.4
ภรรยาเสียชีวิต/หม้าย	-	-
รวม	115	100
สถานภาพทางครอบครัว		
บิดามารดาอยู่ร่วมกัน	53	46.1
บิดามารดาเลิกร้าง/แยกกันอยู่/หย่าร้าง	36	31.3
บิดาหรือมารดาเสียชีวิตแล้ว/บิดาและมารดาเสียชีวิตทั้งสองคน	26	22.6
รวม	115	100
จำนวนพี่น้อง		
2 คน	39	33.9
3 คน	33	28.7
มากกว่า 4 คน	20	17.4
4 คน	17	14.8
1 คน	6	5.2
รวม	115	100
การเลี้ยงดูของบิดามารดา		
ประชาธิปไตย/รับฟังเหตุผล	76	66.1
ต่างคนต่างอยู่/ไม่ให้ความสนใจ	12	10.4
ตามใจทุกอย่าง	10	8.7
เผด็จการ/เข้มงวดกวดขัน	9	7.8
อื่น ๆ	8	7.0
รวม	115	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีก	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะที่อยู่อาศัย		
บ้านเช่า	65	56.5
บ้านของบิดามารดา/บ้านของตนเอง	50	43.5
รวม	115	100
สภาพแวดล้อมบริเวณที่อยู่อาศัย		
ที่อยู่อาศัยทั่วไป	64	55.7
ชุมชนกึ่งแออัด	27	23.5
หมู่บ้านจัดสรร	12	10.4
ชุมชนแออัด	7	6.1
อื่น ๆ	5	4.3
รวม	115	100

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่ อายุ 15-25 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 รองลงมา อายุ 26-35 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 30.4 อายุ 36-45 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 และอายุ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6

ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ปีที่ 4/ปีที่ 6/ปีที่ 7 จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 46.1 รองลงมามีมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 40.9 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 และไม่เคยศึกษามาก่อน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 และระดับการศึกษาอื่น ๆ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9

ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 67.0 รองลงมาบริษัทเอกชน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 อื่น ๆ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 และมีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และไม่ได้ทำงาน/ว่างงาน เท่ากัน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.1 และกำลังเรียนหนังสือ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5

ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 5,001-8,000 บาท จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 รองลงมาต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 24 คน คิดเป็น

ร้อยละ 20.9 8,001-11,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 17.4 มากกว่า 13,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 และ 11,001-13,000 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7

ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่มีสถานภาพการสมรส โสด จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 46.1 รองลงมาอยู่กินฉันสามีภรรยา/จดทะเบียนสมรส จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 43.5 และเลิกร้าง/แยกกันอยู่/หย่าร้าง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4

ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่สถานภาพทางครอบครัว บิดามารดาอยู่ร่วมกัน จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 46.1 รองลงมาบิดามารดาเลิกร้างกัน/แยกกันอยู่/หย่าร้าง จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 และบิดาหรือมารดาเสียชีวิตแล้ว/บิดาและมารดาเสียชีวิตทั้งสองคน จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 22.6

ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่มีจำนวนพี่น้อง 2 คน จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 33.9 รองลงมาไม่มีพี่น้อง 3 คน จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 จำนวนพี่น้องมากกว่า 4 คน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 17.4 พี่น้อง 4 คน จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 และพี่น้อง 1 คน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2

ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่บิดามารดาเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย/รับฟังเหตุผล จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 66.1 รองลงมาต่างคนต่างอยู่/ไม่ให้ความสนใจ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 ตามใจทุกอย่าง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7 และเผด็จการ/เข้มงวดกวดขัน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8 และเลี้ยงดูรูปแบบอื่น ๆ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0

ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่ลักษณะที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง เป็นบ้านเช่า จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 56.5 รองลงมาบ้านบิดามารดา/บ้านของตนเอง จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 43.5

ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่มีสภาพแวดล้อมบริเวณที่อยู่อาศัยทั่วไป จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 รองลงมาชุมชนกึ่งแออัด จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 23.5 หมู่บ้านจัดสรร จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 และชุมชนแออัด จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.1 และบ้านลักษณะอื่น ๆ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3

ตารางที่ 4.2

ลักษณะทั่วไปของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก จำแนกตาม
อายุขณะเสพยาครั้งแรก สาเหตุที่ทำให้เสพยาเสพติด ระยะเวลาที่
เสพยาเสพติด ชนิดของยาเสพติดที่ใช้

ลักษณะของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก	จำนวน	ร้อยละ
เสพยาเสพติดครั้งแรกเมื่ออายุ		
18-25 ปี	64	55.7
10-17 ปี	38	33.0
26-33 ปี	10	8.7
34 ปีขึ้นไป	3	2.6
รวม	115	100
สาเหตุที่ทำให้เสพยา		
อยากรู้ อยากลอง	85	73.9
ถูกชักชวน	12	10.4
ความคึกคะนอง	10	8.7
มีปัญหาครอบครัว	6	5.2
อื่น ๆ	2	1.7
ถูกหลอกลวง	-	-
รวม	115	100
ระยะเวลาที่ เสพยาเสพติด		
น้อยกว่า 1 ปี	44	38.3
1-3 ปี	31	27.0
4-6 ปี	17	14.8
7-9 ปี	10	8.7
10-12 ปี	8	7.0
มากกว่า 12 ปี	5	4.3
รวม	115	100

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลักษณะของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก	จำนวน	ร้อยละ
ชนิดของยาเสพติดที่ใช้ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ยาบ้า	110	67.5
กัญชา	29	17.8
เฮโรอีน	9	5.5
อื่น ๆ	7	4.3
สารระเหย/กาว	6	3.7
ฝิ่น	2	1.2
รวม	163	100

จากตารางที่ 4.2 ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่เสพยาเสพติดครั้งแรก ขณะอายุ 18-25 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 รองลงมา อายุ 10-17 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 33.0 อายุ 26-33 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7 และอายุ 34 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6

ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่มีสาเหตุที่ทำให้เสพยาเสพติดคือ อยากรู้อยากลอง จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 73.9 รองลงมาถูกชักชวน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 ความคึกคะนอง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7 มีปัญหาครอบครัว จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 และอื่น ๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7

ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่เสพยา มา น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 รองลงมา 1-3 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 27.0 4-6 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 7-9 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7 10-12 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 และมากกว่า 12 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3

ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่ใช้ยาเสพติดประเภทยาบ้า จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 67.5 รองลงมา กัญชา จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8 เฮโรอีน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 และอื่น ๆ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 สารระเหย/กาว จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.7 และฝิ่น จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2

ตารางที่ 4.3

ลักษณะทั่วไปของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก จำแนกตาม
การถูกจำคุกดำเนินคดี ฤทธิ์ของยาเสพติด การเข้ารับการบำบัด
สภาพร่างกาย การหวนกลับไปเสพยาเสพติด

ลักษณะของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนครั้งที่ถูกจับกลุ่มดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด		
1 ครั้ง	61	53.0
3 ครั้ง	24	20.9
มากกว่า 3 ครั้ง	18	15.7
2 ครั้ง	12	10.4
รวม	115	100
ผลของฤทธิ์ยาเสพติด (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
สุขภาพร่างกายทรุดโทรม	74	51.0
ไม่มีผลกระทบใด ๆ	30	20.7
มีอาการทางจิต / ประสาทหลอน	14	9.7
ไม่สามารถควบคุมสติได้	13	9.0
ดีต่อสุขภาพ	7	4.8
อื่น ๆ	7	4.8
รวม	145	100
การเข้ารับการบำบัด ครั้ง		
1 ครั้ง	83	72.2
2 ครั้ง	21	18.3
มากกว่า 5 ครั้ง	5	4.3
3 ครั้ง	4	3.5
5 ครั้ง	1	0.9
รวม	115	100

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ลักษณะของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก	จำนวน	ร้อยละ
สภาพร่างกาย		
มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง	104	90.4
ร่างกายอ่อนแอ เจ็บป่วยอยู่เสมอ	11	9.6
รวม	115	100
ความคิด ในการทวนกลับไปเสพยาเสพติด (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ไม่ทวน กลับไม่เสพยาเสพติดอีก	106	84.8
เสพ เนื่องจาก อยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ติดยาเสพติด	7	5.6
เสพ เนื่องจาก การบำบัดไม่ทำให้สามารถเลิกยาเสพติดได้	5	4
เสพ เนื่องจาก พักอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการแพร่ ระบาดของยาเสพติด	5	4
เสพ เนื่องจาก เพื่อบำบัดอาการเจ็บป่วยของร่างกาย	2	1.6
เสพ เนื่องจาก ไม่เกรงกลัวโทษที่จะรับในคดีเกี่ยวกับการเสพ ยาเสพติด	-	-
รวม	125	100

จากตารางที่ 4.3 ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่ถูกจับกุมดำเนินคดี 1 ครั้ง จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 53.0 รองลงมา 3 ครั้ง จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 20.9 มากกว่า 3 ครั้ง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7 และ 2 ครั้ง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4

ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่เสพยาแล้วฤทธิ์ของยาทำให้ร่างกายทรุดโทรม จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 51.0 รองลงมาไม่มีผลกระทบใด ๆ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7 มีอาการทางจิต/ประสาทหลอน จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 9.7 ไม่สามารถควบคุมสติได้ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0 และกลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นว่าดีต่อสุขภาพ และอื่น ๆ เท่ากัน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8

ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่ เข้ารับการบำบัด 1 ครั้ง จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 72.2 รองลงมา 2 ครั้ง จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 มากกว่า 5 ครั้ง

จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 3 ครั้ง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 และ 5 ครั้ง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9

ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 90.4 และร่างกายอ่อนแอเจ็บป่วยอยู่เสมอ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6

ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่คิดว่าจะไม่หวนกลับไปเสพยาอีก จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 84.8 รองลงมาเสพ เนื่องจากอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ติดยาเสพติด จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 เสพ เนื่องจากพักอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด และเสพ เนื่องจากการบำบัดไม่ทำให้สามารถเลิกยาเสพติดได้เท่ากัน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4 และเสพ เนื่องจากเพื่อบำบัดอาการเจ็บป่วยของร่างกาย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการกลับไปเสพยาเสพติดอีก

2.1 ทักษะของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีกต่อปัจจัยด้านครอบครัวที่เป็นสาเหตุการหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก (ตารางที่ 4.4)

2.2 ทักษะของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีกต่อปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นสาเหตุการหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก (ตารางที่ 4.5)

2.3 ทักษะของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีกต่อปัจจัยด้านสังคมที่เป็นสาเหตุการหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก (ตารางที่ 4.6)

2.4 ทักษะของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีกต่อปัจจัยด้านกระบวนการยุติธรรมที่เป็นสาเหตุการหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก (ตารางที่ 4.7)

2.5 ทักษะของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีกต่อปัจจัยด้านการรักษาที่เป็นสาเหตุการหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก (ตารางที่ 4.8)

2.6 ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดแล้วหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.4
ทัศนคติของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก
ต่อปัจจัยด้านครอบครัวที่เป็นสาเหตุการหวน
กลับไปเสพยาเสพติดอีก

ปัจจัยด้าน ครอบครัว	ระดับความคิดเห็น (N=115)						\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด				
1. ท่านมีปัญหาบิดา มารดาจะช่วยท่านแก้ไข ปัญหาต่างๆ	63 (54.8)	18 (15.7)	24 (20.9)	3 (2.6)	7 (6.1)	4.10	1.18	เห็นด้วย	
2. สมาชิกในครอบครัว ของท่านรักใคร่ กลมเกลียวกันดี	59 (51.3)	25 (21.7)	19 (16.5)	7 (6.1)	5 (4.3)	4.10	1.14	เห็นด้วย	
3. บิดามารดายอม รับในความผิดพลาด ของท่าน	47 (40.9)	38 (33.0)	17 (14.8)	3 (2.6)	10 (8.7)	3.95	1.20	เห็นด้วย	
4. บิดามารดาไม่มี เวลาให้ท่าน	9 (7.8)	10 (8.7)	27 (23.5)	13 (11.3)	56 (48.7)	2.16	1.32	ไม่เห็นด้วย	
5. ท่านรู้สึกอึดอัดทุก ครั้งที่ต้องอยู่บ้าน	3 (2.6)	15 (13.0)	25 (21.7)	11 (9.6)	61 (53.0)	2.03	1.23	ไม่เห็นด้วย	
6. สมาชิกในครอบครัว ของท่านมีพฤติกรรม เสพยาเสพติด	3 (2.6)	4 (3.5)	6 (5.2)	11 (9.6)	91 (79.1)	1.14	0.93	ไม่เห็นด้วย	
ค่าเฉลี่ยรวม						2.96	1.16	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.4 พบว่าผู้ติดยาเสพติดที่ผ่านการบำบัดรักษาแล้วหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก เห็นว่า ครอบครัวเป็นสาเหตุของการหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก มีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.96$)

ซึ่งทัศนคติของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีกต่อปัจจัยด้านครอบครัวที่เป็นสาเหตุการหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก ผู้ศึกษาได้กำหนด ออกเป็น 6 ประเด็นดังนี้

1) ในข้อ “ท่านมีปัญหาบิดามารดาจะช่วยท่านแก้ไขปัญหานั้น ๆ” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 54.8 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 20.9 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 15.7 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 6.1 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 2.6 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านครอบครัวเกี่ยวกับ บิดามารดาจะช่วยแก้ไขปัญหานั้น ๆ ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 4.10$)

2) ในข้อ “สมาชิกในครอบครัวของท่านรักใคร่กลมเกลียวกันดี” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 51.3 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 21.7 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 16.5 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 6.1 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 4.3 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านครอบครัวเกี่ยวกับ สมาชิกในครอบครัวรักใคร่กลมเกลียวกันดี ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 4.10$)

3) ในข้อ “บิดามารดายอมรับในความผิดพลาด” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 40.9 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 33.0 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 14.8 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 8.7 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 2.6 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านครอบครัวเกี่ยวกับ บิดามารดายอมรับในความผิดพลาด ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.95$)

4) ในข้อ “บิดามารดาไม่มีเวลาให้” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 48.7 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 23.5 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 11.3 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 8.7 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 7.8 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านครอบครัวเกี่ยวกับบิดามารดาไม่มีเวลาให้ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 2.16$)

5) ในข้อ “รู้สึกอึดอัดทุกครั้งที่ต้องอยู่บ้าน” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 53.0 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 21.7 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 13.0 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 9.6 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 2.6 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่

เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านครอบครัวเกี่ยวกับรู้สึกอึดอัดทุกครั้งที่ต้องอยู่บ้าน ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 2.03$)

6) ในข้อ “สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมเสพยาเสพติด” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 79.1 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 9.6 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 5.2 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 3.5 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 2.6 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านครอบครัวเกี่ยวกับสมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมเสพยาเสพติดในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 1.14$)

ตารางที่ 4.5

ทัศนคติของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีกต่อปัจจัยด้าน
สิ่งแวดล้อมที่เป็นสาเหตุการหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก

ปัจจัยด้าน สิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น (N=115)						\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด				
1. ท่านรู้สึกถึง อันตรายจากการใช้ ยาเสพติดเป็นอย่างดี	35 (30.4)	31 (27.0)	27 (23.5)	5 (4.3)	17 (14.8)	3.54	1.35	เห็นด้วย	
2. การเสพยาเสพติด ของท่านไม่ทำให้ ผู้อื่นเดือดร้อน	29 (25.2)	24 (20.9)	28 (24.3)	7 (6.1)	27 (23.5)	3.18	1.48	ปานกลาง	
3. การเป็นคนเคย เสพยาเสพติด ทำให้ หางานทำได้ยาก	18 (15.7)	18 (15.7)	32 (27.8)	20 (17.4)	27 (23.5)	2.83	1.37	ปานกลาง	
4. การเสพยาเสพติดไม่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิต ประจำวันของท่าน	16 (13.9)	22 (19.1)	32 (27.8)	9 (7.8)	36 (31.3)	2.77	1.42	ปานกลาง	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ปัจจัยด้าน สิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น (N=115)						\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด				
5. ท่านมักจะ มีปัญหา ทำงาน ทำไม่ได้	16 (13.9)	11 (9.6)	28 (24.3)	19 (16.5)	41 (35.7)	2.50	1.41	ไม่เห็น ด้วย	
6. ยาเสพติด คลายเครียด ได้	8 (7.0)	13 (11.3)	37 (32.3)	16 (13.9)	41 (35.7)	2.40	1.26	ไม่เห็น ด้วย	
7. ยาเสพติด ทำให้ ท่านทำงาน ได้มาก	5 (4.3)	19 (16.5)	32 (27.8)	14 (12.2)	45 (39.1)	2.35	1.27	ไม่เห็น ด้วย	
8. ยาเสพติด สามารถ เลิก ได้ยาก	12 (10.4)	11 (9.6)	17 (14.8)	21 (18.3)	54 (47.0)	2.18	1.38	ไม่เห็น ด้วย	
9. การ ประกอบ อาชีพที่ สุจริต ยาก นัก สำหรับ คน เคย เสพยา เสพติด	9 (7.8)	12 (10.4)	19 (16.5)	26 (22.6)	49 (42.6)	2.18	1.30	ไม่เห็น ด้วย	
10. ท่าน ไม่ ทำงาน เพราะ คิดว่า นาย จ้าง จะ ไม่ รับ เข้า ทำงาน	6 (5.2)	13 (11.3)	19 (16.5)	28 (24.3)	49 (42.6)	2.12	1.22	ไม่เห็น ด้วย	
11. เมื่อ ท่าน เลิก เสพยา เสพติด ท่าน รู้สึก ว่า ชีวิต นี้ น่า เบื่อ มาก/ ไม่มี สิ่ง ใด น่า สนใจ อีก ต่อไป	2 (1.7)	5 (4.3)	16 (13.9)	17 (14.8)	75 (65.2)	1.63	0.99	ไม่เห็น ด้วย	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ปัจจัยด้าน สิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น (N=115)						\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด				
12. ท่านต้องใช้เวลา เสพติดเพื่อบรรเทา อาการปวด/เมื่อย	2 (1.7)	6 (5.2)	16 (13.9)	11 (9.6)	80 (69.6)	1.60	1.02	ไม่เห็น ด้วย	
ค่าเฉลี่ยรวม						2.44	1.28	ไม่เห็น ด้วย	

จากตารางที่ 4.5 พบว่าผู้ติดยาเสพติดที่ผ่านการบำบัดรักษาแล้ววนกลับไปเสพยาเสพติดอีก เห็นว่า สิ่งแวดล้อมเป็นสาเหตุของการวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก มีความเห็นอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 2.44$)

ซึ่งทัศนคติของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีกต่อปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นสาเหตุการวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก ผู้ศึกษาได้กำหนด ออกเป็น 12 ประเด็นดังนี้

1) ในข้อ “รู้ถึงอันตรายจากการใช้ยาเสพติดเป็นอย่างดี” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 30.4 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 27.0 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 23.5 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 14.8 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 4.3 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับ รู้ถึงอันตรายจากการใช้ยาเสพติดเป็นอย่างดีในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.54$)

2) ในข้อ “การเสพยาเสพติดไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 25.2 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 24.3 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 23.5 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 20.9 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 6.1 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับ การเสพยาเสพติดไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18$)

3) ในข้อ “การเป็นคนเคยเสพยาเสพติด ทำให้หางานทำได้ยาก” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 27.8 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ

23.5 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 17.4 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 15.7 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 15.7 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับ การเป็นคนเคยเสพยาเสพติด ทำให้หางานทำได้ยาก ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.83$)

4) ในข้อ “การเสพยาเสพติดไม่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของท่าน” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 31.3 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 27.8 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 19.1 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 13.9 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 7.8 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับ การเสพยาเสพติดไม่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของท่าน ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.77$)

5) ในข้อ “ท่านมักจะมีปัญหาหางานทำไม่ได้” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 35.7 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 24.3 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 16.5 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 13.9 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 9.6 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับ ท่านมักจะมีปัญหาหางานทำไม่ได้ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 2.50$)

6) ในข้อ “ยาเสพติดช่วยคลายเครียดได้” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 35.7 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 32.3 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 13.9 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 11.3 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 7.0 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับยาเสพติดช่วยคลายเครียดได้ ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 2.40$)

7) ในข้อ “ยาเสพติดทำให้ทำงานได้มาก” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 39.1 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 27.8 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 16.5 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 12.2 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 4.3 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับยาเสพติดทำให้ทำงานได้มาก ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 2.35$)

8) ในข้อ “ยาเสพติดสามารถเลิกเสพได้ยาก” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 47.0 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 18.3 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 14.8 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 10.4 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 9.6 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับยาเสพติดสามารถเลิกเสพได้ยาก ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 2.18$)

9) ในข้อ “การประกอบอาชีพที่สุจริตยากนักสำหรับคนเคยเสพยาเสพติด” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 42.6 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 22.6 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 16.5 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 10.4 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 7.8 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับ การประกอบอาชีพที่สุจริตยากนักสำหรับคนเคยเสพยาเสพติด ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 2.18$)

10) ในข้อ “ท่านไม่หางานทำเพราะคิดว่านายจ้างจะไม่รับเข้าทำงาน” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 42.6 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 24.3 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 16.5 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 11.3 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 5.2 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับ ท่านไม่หางานทำเพราะคิดว่านายจ้างจะไม่รับเข้าทำงาน ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 2.12$)

11) ในข้อ “เมื่อท่านเลิกเสพยาเสพติด ท่านรู้สึกที่ชีวิตนี้น่าเบื่อมาก/ไม่มีสิ่งใดน่าสนใจอีกต่อไป” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 65.2 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 14.8 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 13.9 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 4.3 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 1.7 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับ เมื่อท่านเลิกเสพยาเสพติด ท่านรู้สึกที่ชีวิตนี้น่าเบื่อมาก/ไม่มีสิ่งใดน่าสนใจอีกต่อไป ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 1.63$)

12) ในข้อ “ท่านต้องใช้ยาเสพติดเพื่อบรรเทาอาการปวด/เมื่อย” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 69.6 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 13.9 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 9.6 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 5.2

และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 1.7 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น โดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาพยาบาลเพิ่มเติม มีความเห็นต่อบัณฑิตด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับ ท่านต้องใช้ยาเสพติดเพื่อบรรเทาอาการปวด/เมื่อย ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 1.60$)

ตารางที่ 4.6

ทัศนคติของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาพยาบาลเพิ่มเติมต่อบัณฑิตด้านสังคมที่เป็นสาเหตุการหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก

ปัจจัยด้าน ด้านสังคม	ระดับความคิดเห็น (N=115)						\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด				
1. ท่านคบเพื่อนที่ ชอบดื่มสุรา/เบียร์	24 (20.9)	29 (25.2)	40 (34.8)	9 (7.8)	13 (11.3)	3.37	1.22	ปานกลาง	
2. ท่านคิดว่าคนใน สังคม/เจ้าหน้าที่ของ รัฐไม่ให้การยอมรับ/ ให้โอกาสแก่ผู้ที่เคย เสพยาเสพติด	23 (20.0)	19 (16.5)	37 (32.2)	17 (14.8)	19 (16.5)	3.09	1.33	ปานกลาง	
3. ท่านคิดว่าคนใน สังคม/เจ้าหน้าที่ของ รัฐมองว่าคนที่เคย เสพยาเสพติดไม่มี ทางที่จะเลิกเสพ ยาเสพติดได้	20 (17.4)	28 (24.3)	25 (21.7)	14 (12.2)	28 (24.3)	2.98	1.43	ปานกลาง	
4. ท่านมีเพื่อนที่ใช้ ยาเสพติด	18 (15.7)	18 (15.7)	37 (32.2)	26 (22.6)	16 (13.9)	2.97	1.25	ปานกลาง	
5. ท่านมีเพื่อนแท้ที่ ไว้ใจได้เสมอ	17 (14.8)	18 (15.7)	46 (40.0)	11 (9.6)	23 (20.0)	2.96	1.28	ปานกลาง	
6. บริเวณที่พักอาศัย ของท่านมีการแพร่ ระบาดของยาเสพติด	8 (7.0)	14 (12.2)	32 (27.8)	25 (21.7)	36 (31.3)	2.42	1.24	ไม่เห็น ด้วย	

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ปัจจัยด้าน ด้านสังคม	ระดับความคิดเห็น (N=115)						\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด				
7. เมื่อท่านมีปัญหา ท่านนึกถึงเพื่อนก่อน เสมอ	8 (7.0)	7 (6.1)	44 (38.3)	16 (13.9)	40 (34.8)	2.37	1.21	ไม่เห็น ด้วย	
8. ท่านอยู่ในสภาพ แวดล้อมที่เป็นแหล่ง ยาเสพติด	9 (7.8)	11 (9.6)	32 (27.8)	25 (21.7)	38 (33.0)	2.37	1.25	ไม่เห็น ด้วย	
9. เพื่อนชักชวนให้ ท่านเสพยาเสพติด	9 (7.8)	13 (11.3)	25 (21.7)	22 (19.1)	46 (40.0)	2.28	1.30	ไม่เห็น ด้วย	
10. ท่านคบเพื่อนที่ เป็นผู้ค้ายาเสพติด	8 (7.0)	13 (11.3)	27 (23.5)	12 (10.4)	55 (47.8)	2.19	1.33	ไม่เห็น ด้วย	
11. เพื่อนมีอิทธิพล ต่อท่านในทางที่ เสื่อมเสีย	2 (1.7)	15 (13.0)	19 (16.5)	19 (16.5)	60 (52.2)	1.96	1.17	ไม่เห็น ด้วย	
12. ท่านคบเพื่อนที่มี ประวัติการกระทำผิด	4 (3.5)	6 (5.2)	23 (20.0)	23 (20.0)	59 (51.3)	1.90	1.11	ไม่เห็น ด้วย	
13. เมื่อท่านมีปัญหา เพื่อนมักชักชวนให้ หาทางออกด้วยการ ทำผิดกฎหมาย	3 (2.6)	6 (5.2)	12 (10.4)	24 (20.9)	70 (60.9)	1.68	1.03	ไม่เห็น ด้วย	
14. ท่านคบเพื่อนที่ นิสัยลึกลับ	2 (1.7)	7 (6.1)	7 (6.1)	15 (13.0)	84 (73.0)	1.50	0.97	ไม่เห็น ด้วย	
ค่าเฉลี่ยรวม						2.43	1.22	ไม่เห็น ด้วย	

จากตารางที่ 4.6 พบว่าผู้ติดยาเสพติดที่ผ่านการบำบัดรักษาแล้วหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก เห็นว่า สังคมเป็นสาเหตุของการหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก มีความเห็นอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 2.43$)

ซึ่งทัศนะของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีกต่อปัจจัยด้านสังคมที่เป็นสาเหตุการหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก ผู้ศึกษาได้กำหนด ออกเป็น 14 ประเด็นดังนี้

1) ในข้อ “ท่านคบเพื่อนที่ชอบดื่มสุรา/เบียร์” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 34.8 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 25.2 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 20.9 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 11.3 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 7.8 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านสังคมเกี่ยวกับ ท่านคบเพื่อนที่ชอบดื่มสุรา/เบียร์ ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$)

2) ในข้อ “ท่านคิดว่าคนในสังคม/เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ให้การยอมรับ/ให้โอกาสแก่ผู้ที่เคยเสพยาเสพติด” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 32.2 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 20.0 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 16.5 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 16.5 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 14.8 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านสังคมเกี่ยวกับ ท่านคิดว่าคนในสังคม/เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ให้การยอมรับ/ให้โอกาสแก่ผู้ที่เคยเสพยาเสพติด ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$)

3) ในข้อ “ท่านคิดว่าคนในสังคม/เจ้าหน้าที่ของรัฐมองว่าคนที่เคยเสพยาเสพติดไม่มีทางที่จะเลิกเสพยาเสพติดได้” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 24.3 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 24.3 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 21.7 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 17.4 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 12.2 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านสังคมเกี่ยวกับ ท่านคิดว่าคนในสังคม/เจ้าหน้าที่ของรัฐมองว่าคนที่เคยเสพยาเสพติดไม่มีทางที่จะเลิกเสพยาเสพติดได้ ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$)

4) ในข้อ “ท่านมีเพื่อนที่ใช้ยาเสพติด” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 32.2 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 22.6 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 15.7 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 15.7 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 13.9 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวม

พบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านสังคมเกี่ยวกับ ท่านมีเพื่อนที่เข้ายาเสพติด ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$)

5) ในข้อ “ท่านมีเพื่อนแท้ที่ไว้ใจได้เสมอ” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 40.0 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 20.0 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 15.7 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 14.8 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 9.6 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านสังคมเกี่ยวกับ ท่านมีเพื่อนแท้ที่ไว้ใจได้เสมอ ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.96$)

6) ในข้อ “บริเวณที่พักอาศัยของท่านมีการแพร่ระบาดของยาเสพติด” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 31.3 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 27.8 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 21.7 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 12.2 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 7.0 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านสังคมเกี่ยวกับ บริเวณที่พักอาศัยของท่านมีการแพร่ระบาดของยาเสพติด ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 2.42$)

7) ในข้อ “เมื่อท่านมีปัญหา ท่านนึกถึงเพื่อนก่อนเสมอ” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 38.3 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 34.8 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 13.9 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 7.0 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 6.1 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านสังคมเกี่ยวกับ เมื่อท่านมีปัญหา ท่านนึกถึงเพื่อนก่อนเสมอ ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 2.37$)

8) ในข้อ “ท่านอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นแหล่งยาเสพติด” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 33.0 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 27.8 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 21.7 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 9.6 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 7.8 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านสังคมเกี่ยวกับ ท่านอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นแหล่งยาเสพติด ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 2.37$)

9) ในข้อ “เพื่อนชักชวนให้ท่านเสพยาเสพติด” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 40.0 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 21.7 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 19.1 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 11.3 และมีความคิดเห็น

ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 7.8 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบาดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านสังคมเกี่ยวกับ เพื่อนชักชวนให้ท่านเสพยาเสพติด ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 2.28$)

10) ในข้อ “ท่านคบเพื่อนที่เป็นผู้ค้ายาเสพติด” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 47.8 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 23.5 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 11.3 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 10.4 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 7.0 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบาดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านสังคมเกี่ยวกับ ท่านคบเพื่อนที่เป็นผู้ค้ายาเสพติด ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 2.19$)

11) ในข้อ “เพื่อนมีอิทธิพลต่อท่านในทางที่เสื่อมเสีย” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 52.2 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 16.5 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 16.5 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 13.0 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 1.7 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบาดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านสังคมเกี่ยวกับ เพื่อนมีอิทธิพลต่อท่านในทางที่เสื่อมเสีย ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 1.96$)

12) ในข้อ “ท่านคบเพื่อนที่มีประวัติการกระทำผิด” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 51.3 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 20.0 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 20.0 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 5.2 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 3.5 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบาดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านสังคมเกี่ยวกับ ท่านคบเพื่อนที่มีประวัติการกระทำผิด ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 1.90$)

13) ในข้อ “เมื่อท่านมีปัญหาเพื่อนมักชักชวนให้หาทางออกด้วยการทำผิดกฎหมาย” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 60.9 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 20.9 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 10.4 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 5.2 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 2.6 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบาดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านสังคมเกี่ยวกับ เมื่อท่านมีปัญหาเพื่อนมักชักชวนให้หาทางออกด้วยการทำผิดกฎหมาย ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 1.68$)

14) ในข้อ “ท่านคบเพื่อนที่นิสัยลัทธิขโมย” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 73.0 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 13.0 มีความคิดเห็นในระดับ

เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 6.1 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 6.1 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 1.7 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านสังคมเกี่ยวกับ ท่านคบเพื่อนที่นิสัยลักขโมย ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 1.50$)

ตารางที่ 4.7

ทัศนคติของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก
ต่อปัจจัยด้านกระบวนการยุติธรรมที่เป็นสาเหตุ
การหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก

ปัจจัยด้าน ด้านกระบวนการ การยุติธรรม	ระดับความคิดเห็น (N=115)						\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด				
1. เจ้าหน้าที่รัฐมักจะ ยึดเยียดข้อหา เกี่ยวกับยาเสพติดให้ แก่ผู้ที่เคยเสพยาเสพติด ติดมาก่อน	45 (39.1)	21 (18.3)	24 (20.9)	15 (13.0)	10 (8.7)	3.66	1.34	เห็นด้วย	
2. การปราบปรามยา เสพติดของเจ้าหน้าที่ รัฐมักทำเพียงระยะ เวลาหนึ่งเท่านั้น	21 (18.3)	19 (16.5)	37 (32.2)	18 (15.7)	20 (17.4)	3.03	1.32	ปานกลาง	
3. กฎหมายเกี่ยวกับ ยาเสพติดลงโทษรุนแรง เกินไป	18 (15.7)	12 (10.4)	51 (44.3)	11 (9.6)	23 (20.0)	2.92	1.27	ปานกลาง	
4. ท่านไม่เกรงกลัว โทษที่จะได้รับจาก คดียาเสพติด	4 (3.5)	6 (5.2)	19 (16.5)	16 (13.9)	70 (60.9)	1.77	1.11	ไม่เห็น ด้วย	
ค่าเฉลี่ยรวม						2.84	1.26	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.7 พบว่าผู้ติดยาเสพติดที่ผ่านการบำบัดรักษาแล้วหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก เห็นว่า ปัจจัยด้านกระบวนการยุติธรรมเป็นสาเหตุของการหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก มีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.84$)

ซึ่งทัศนคติของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีกต่อปัจจัยด้านกระบวนการยุติธรรมที่เป็นสาเหตุการหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก ผู้ศึกษาได้กำหนด ออกเป็น 4 ประเด็นดังนี้

1) ในข้อ “เจ้าหน้าที่รัฐมักจะยึดเยียดข้อหาเกี่ยวกับยาเสพติดให้แก่ผู้ที่เคยเสพยาเสพติดมาก่อน” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 39.1 รองลงมาที่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 20.9 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 18.3 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 13.0 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 8.7 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับ เจ้าหน้าที่รัฐมักจะยึดเยียดข้อหาเกี่ยวกับยาเสพติดให้แก่ผู้ที่เคยเสพยาเสพติดมาก่อน ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.66$)

2) ในข้อ “การปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่รัฐมักทำเพียงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 32.2 รองลงมาที่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 18.3 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 17.4 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 16.5 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 15.7 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับ การปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่รัฐมักทำเพียงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$)

3) ในข้อ “กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดลงโทษรุนแรงเกินไป” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 44.3 รองลงมาที่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 20.0 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 15.7 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 10.4 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 9.6 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับ กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดลงโทษรุนแรงเกินไป ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92$)

4) ในข้อ “ท่านไม่เกรงกลัวโทษที่จะได้รับจากคดียาเสพติด” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 60.9 รองลงมาที่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 16.5 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 13.9 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 5.2 และ มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 3.5 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยด้านกระบวนการ

ยุติธรรมเกี่ยวกับ ท่านไม่เกรงกลัวโทษที่จะได้รับจากคดียาเสพติด ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 1.77$)

ตารางที่ 4.8

ทัศนคติของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาพยาบาลยาเสพติดอีกต่อปัจจัยด้าน
การรักษาที่เป็นสาเหตุการหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก

ปัจจัยด้าน การรักษา	ระดับความคิดเห็น (N=115)						\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด				
1. การรักษาอาการ เสพยาเสพติดนั้นขึ้น อยู่ที่ใจของผู้รับ การบำบัด	53 (46.1)	23 (20.0)	23 (20.0)	9 (7.8)	7 (6.1)	3.92	1.23	เห็นด้วย	
2. บุคลากรที่ทำการ บำบัดมีความรู้ความ สามารถเพียงพอ	37 (32.2)	35 (30.4)	38 (33.0)	-	5 (4.3)	3.86	1.01	เห็นด้วย	
3. ระยะเวลาที่ใช้ใน การบำบัดมีความ เหมาะสม	36 (31.3)	37 (32.2)	28 (24.3)	7 (6.1)	7 (6.1)	3.77	1.14	เห็นด้วย	
4. การติดตามการ บำบัดรักษาช่วยให้ ไม่หวนกลับไปเสพ ยาเสพติดอีก	32 (27.8)	31 (27.0)	41 (35.7)	6 (5.2)	5 (4.3)	3.69	1.07	เห็นด้วย	
5. การให้คำปรึกษา ในระหว่างการบำบัด และภายหลังการ บำบัด ทำให้ไม่ หวนกลับไปเสพ ยาเสพติดอีก	35 (30.4)	28 (24.3)	37 (32.2)	8 (7.0)	7 (6.1)	3.66	1.16	เห็นด้วย	

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ปัจจัยด้านการรักษา	ระดับความคิดเห็น (N=115)							แปลผล
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	
6. วิธีการที่ใช้ในการบำบัดช่วยให้เลิกเสพยาเสพติดได้ดี	22 (19.1)	30 (26.1)	37 (32.2)	6 (5.2)	20 (17.4)	3.24	1.31	ปานกลาง
7. ท่านไม่ต้องการเข้ารับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติด	33 (28.7)	13 (11.3)	31 (27.0)	16 (13.9)	22 (19.1)	3.17	1.46	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม						3.61	1.19	เห็นด้วย

จากตารางที่ 4.8 พบว่าผู้ติดยาเสพติดที่ผ่านการบำบัดรักษาแล้วหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก เห็นว่า ปัจจัยด้านการรักษาเป็นสาเหตุของการหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก มีความเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.61$)

ซึ่งทัศนคติของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีกต่อปัจจัยด้านการรักษาที่เป็นสาเหตุการหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก ผู้ศึกษาได้กำหนด ออกเป็น 7 ประเด็นดังนี้

1) ในข้อ “การรักษาอาการเสพยาเสพติดนั้นขึ้นอยู่กับใจของผู้รับการบำบัด” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 46.1 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 20.0 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 20.0 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 7.8 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 6.1 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยปัจจัยด้านการรักษาเกี่ยวกับ การรักษาอาการเสพยาเสพติดนั้นขึ้นอยู่กับใจของผู้รับการบำบัด ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.92$)

2) ในข้อ “บุคลากรที่ทำการบำบัดมีความรู้ความสามารถเพียงพอ” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 33.0 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 32.2 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 30.4 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 4.3 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัด

ยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยปัจจัยด้านการรักษาเกี่ยวกับ บุคลากรที่ทำการบำบัดมีความรู้ความสามารถเพียงพอ ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.86$)

3) ในข้อ “ระยะเวลาที่ใช้ในการบำบัดมีความเหมาะสม” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 32.2 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 31.3 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 24.3 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 6.1 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 6.1 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยปัจจัยด้านการรักษาเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ในการบำบัดมีความเหมาะสม ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.77$)

4) ในข้อ “การติดตามการบำบัดรักษาช่วยให้ไม่หวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 35.7 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 27.8 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 27.0 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 5.2 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 4.3 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยปัจจัยด้านการรักษาเกี่ยวกับ การติดตามการบำบัดรักษาช่วยให้ไม่หวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.69$)

5) ในข้อ “การให้คำปรึกษาในระหว่างการบำบัดและภายหลังการบำบัด ทำให้ไม่หวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 32.2 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 30.4 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 24.3 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 7.0 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 6.1 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยปัจจัยด้านการรักษาเกี่ยวกับ การให้คำปรึกษาในระหว่างการบำบัดและภายหลังการบำบัด ทำให้ไม่หวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.66$)

6) ในข้อ “วิธีการที่ใช้ในการบำบัดช่วยให้เลิกเสพยาเสพติดได้ดี” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 32.2 รองลงมา มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 26.1 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 19.1 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 17.4 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 5.2 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยปัจจัยด้านการรักษาเกี่ยวกับ วิธีการที่ใช้ในการบำบัดช่วยให้เลิกเสพยาเสพติดได้ดี ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$)

7) ในข้อ “ท่านไม่ต้องการเข้ารับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติด” มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 28.7 รองลงมาที่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 27.0 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ร้อยละ 19.1 มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 13.9 และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 11.3 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมพบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดอีก มีความเห็นต่อปัจจัยปัจจัยด้านการรักษาเกี่ยวกับ ท่านไม่ต้องการเข้ารับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติด ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$)

จากการศึกษาเชิงสำรวจ ในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภูมิหลัง พบว่า สถานภาพของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดอีก พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 15-25 ปี มากถึงจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 4/ปีที่ 6/ปีที่ 7 จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 46.1 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 67.0 มีรายได้ต่อเดือน 5,001-8,000 บาท จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 มีสถานภาพการสมรสโสด จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 46.1 มีสถานภาพทางครอบครัวที่บิดามารดาอยู่ร่วมกัน จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 46.1 มีจำนวนพี่น้อง 2 คน จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 33.9 และบิดามารดาเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 66.1 ลักษณะที่อยู่อาศัย เป็นบ้านเช่า จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 56.5 และมีสภาพแวดล้อมบริเวณที่อยู่อาศัยทั่วไป จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7

ในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับอายุขณะเสพยาครั้งแรก สาเหตุที่เสพยาเสพติด ระยะเวลาที่เสพ และชนิดของยาเสพติด พบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่เสพยาเสพติดครั้งแรก ขณะอายุ 18-25 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 มีสาเหตุที่ทำให้เสพยาเสพติดคือ อยากรู้ อยากลอง จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 73.9 มีระยะเวลาที่เสพยามา น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 โดยใช้ยาเสพติดประเภทยาบ้า จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 67.5

ในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการถูกจับกุมดำเนินคดี ฤทธิ์ของยาเสพติด การเข้ารับการบำบัดสภาพร่างกาย และการหวนกลับไปเสพยาเสพติด พบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่เคยถูกจับกุมดำเนินคดี 1 ครั้ง จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 53.0 ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่ เห็นว่าเสพยาแล้วฤทธิ์ของยาทำให้ร่างกายทรุดโทรม จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 51.0 เคยเข้ารับการบำบัด 1 ครั้ง จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 72.2 ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่มีสภาพร่างกายแข็งแรง จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 90.4 และคิดว่าจะไม่หวนกลับไปเสพยาอีก จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 84.8

และเมื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีกต่อปัจจัยที่เป็นสาเหตุของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก หวนกลับไปเสพยาเสพติด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย จาก 5 ลำดับ ปรากฏผลดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9

ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดแล้ว
หวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก

สาเหตุของผู้ป่วยชายที่เคยเข้ารับการบำบัดยาเสพติด หวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ลำดับที่ 1. ปัจจัยด้านการรักษา	3.61	1.19	มีผลต่อการหวนกลับไปเสพยาเสพติด
ลำดับที่ 2. ปัจจัยด้านครอบครัว	2.96	1.16	มีผลปานกลาง
ลำดับที่ 3. ปัจจัยด้านกระบวนการยุติธรรม	2.84	1.26	มีผลปานกลาง
ลำดับที่ 4. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม	2.44	1.28	ไม่มีผลต่อการหวนกลับไปเสพยาเสพติด
ลำดับที่ 5. ปัจจัยด้านสังคม	2.43	1.22	ไม่มีผลต่อการหวนกลับไปเสพยาเสพติด

ส่วนที่ 3 ข้อมูลข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

จากการเก็บแบบสอบถามจากผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีกต่อแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 115 คน นั้นมีผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจำนวน 64 คน หรือร้อยละ 55.65 ได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมซึ่งผู้ศึกษาได้วิเคราะห์และรวบรวมได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) สภาพสังคมสิ่งแวดล้อมและการคบเพื่อนกลุ่มเดิมที่ติดยาเสพติด 2) มีปัญหาทางด้านครอบครัว 3) ขาดการยอมรับจากสังคม ดังแสดงในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10

สาเหตุการหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีกครั้ง ของผู้ป่วยชาย
ที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก

ข้อมูลข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน
1. สภาพสังคมสิ่งแวดล้อมและการคบเพื่อนกลุ่มเดิมที่ติดยาเสพติด	43
2. มีปัญหาทางด้านครอบครัว	29
3. ขาดการยอมรับจากสังคม	26

จากตารางที่ 4.10 แสดงให้เห็นว่า พบว่าผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีกต่อแบบสอบถามจำนวน 43 คน ระบุถึงสาเหตุที่ทำให้หวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก เนื่องจาก สภาพสังคมสิ่งแวดล้อม เช่น พักอาศัยอยู่ในชุมชนแออัด พักอาศัยอยู่ในแหล่งที่เป็นที่แพร่ระบาดของยาเสพติด ทำให้สามารถหาซื้อขายยาเสพติดได้ง่าย เป็นต้น และการคบเพื่อนกลุ่มเดิม ๆ ที่มีการเสพยาเสพติดอยู่ ทำให้ถูกเพื่อน ๆ กลุ่มเดิมชักชวนให้เสพยาเสพติดอีก ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่สามารถที่จะเลิกยาเสพติดได้ ถึงแม้ว่าจะผ่านการบำบัดรักษามาแล้ว

ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก ต่อแบบสอบถามจำนวน 29 คน ให้ความเห็นว่า เนื่องจากมีปัญหาทางด้านครอบครัว เช่น บิดามารดาไม่เข้าใจ ครอบครัวแตกแยก มีปัญหาทางการเงินภายในครอบครัว ซึ่งเมื่อไม่สามารถหาทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ จึงทำให้เกิดความเครียด จึงหันกลับไปเสพยาเสพติดอีก เพื่อให้ลืมปัญหาต่าง ๆ เป็นสาเหตุชักจูงให้กลับไปเสพยาเสพติดอีก

สุดท้ายเป็นข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะในเรื่องของการขาดการยอมรับ จากคนในสังคม ตลอดจนถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐ เนื่องจากคนในสังคมมักไม่ให้การยอมรับ บุคคลที่เคยมีประวัติการต้องโทษ ซึ่งในที่นี่รวมถึงผู้ที่ติดยาเสพติดด้วย เช่น ไม่ยอมรับเข้าทำงาน เนื่องจากกลัวว่า จะนำยาเสพติดมาเสพในบริษัทของตน หรือมาขายให้กับคนในบริษัท และเจ้าหน้าที่ของรัฐ มักจะคิดว่า ยังไงก็ไม่เล็ก และจึงจับผิดกลุ่มบุคคลดังกล่าว ตลอดจนบางครั้งก็จะยึดเยียดข้อหาให้ด้วย จึงทำให้ผู้ป่วยที่ผ่านการบำบัดรักษาแล้ว ขาดกำลังใจในการที่จะเลิกยาเสพติด

ส่วนที่ 4 อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการกลับไปเสพยาเสพติดของผู้ติดยาเสพติดที่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูแล้ว ศึกษาเฉพาะกรณี ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดรักษาที่สถาบันธัญญารักษ์” เมื่อพิจารณาผลการศึกษาปรากฏว่ามีประเด็นที่น่าสนใจ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

- สาเหตุที่กระทำผิด (ปัจจัยที่มีผลต่อการกลับไปเสพยาเสพติดของผู้ติดยาเสพติดที่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูแล้ว)
- แนวทางในการติดตามผล ผู้เสพยาเสพติดที่ได้รับการบำบัดรักษาแล้วหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก
- แนวทางและรูปแบบในการป้องกันไม่ให้ผู้เสพยาเสพติดหลังจากที่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูแล้วหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดรักษาส่วนใหญ่อายุ อายุ 15-25 ปี ระดับการศึกษาของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 ปีที่ 6 ปีที่ 7 จากระดับการศึกษาของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก ที่การศึกษาอยู่ในระดับต่ำน่าจะเป็นปัจจัยในการกระทำผิดได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉราพรรณ เทศบุรณะ (2524) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง พบว่า เด็กและเยาวชนทั้งชายและหญิงได้กระทำความผิด จำนวน 224 คน เป็นคนที่มีระดับการศึกษาที่ต่ำ มีอาชีพรับจ้างทั่วไป สาเหตุที่ทำให้เสพยาเสพติดของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสาเหตุที่ทำให้เสพยาเสพติดคือ อยากรู้ อยากลอง จากสาเหตุที่ทำให้เสพยาเสพติดของกลุ่มตัวอย่าง น่าจะสรุปได้ว่า ปัจจัยตัวบุคคลของผู้ติดยาเสพติดน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่ง โดย สมิต วัฒนธัญญกรรม (2544, น. 27-28) อัมพร โอตระกูล (2540, น. 130) ปกรณ์ ศิริยง (2544, น. 26-28) และ ศรีเรือน แก้วกังวาน (2545, น. 384) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการติดยาเสพติด ส่วนหนึ่งมาจากปัจจัยตัวบุคคลด้านเพศ ที่จะพบว่าเพศชายติด

สารเสพติดมากกว่าเพศหญิง ซึ่งคงเป็นเพราะว่าเพศชายมีโอกาสเที่ยวเตร่คบเพื่อนฝูงนอกบ้านได้มากกว่าเพศหญิง จึงมีโอกาสได้ลองใช้ยาเสพติดมากกว่า ประกอบกับเพศชายมีนิสัยยกย่องกล้าเสี่ยงมากกว่าเพศหญิงด้วยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เสพยาแล้วฤทธิ์ของยาทำให้ร่างกายทรุดโทรม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เข้ารับการบำบัด 1 ครั้ง

ปัจจัยที่มีผลต่อการกลับไปเสพยาเสพติดของผู้ติดยาเสพติดที่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูแล้ว

สาเหตุที่ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดรักษาที่มีผลต่อการกลับไปเสพยาเสพติดของผู้ติดยาเสพติดที่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูแล้ว ส่วนใหญ่เกิดจาก ปัจจัยด้านการรักษาและปัจจัยด้านครอบครัว ส่วนปัจจัยด้านกระบวนการยุติธรรม ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและปัจจัยด้านสังคม ไม่ใช่สาเหตุที่มีผลต่อการกลับไปเสพยาเสพติดของผู้ติดยาเสพติดที่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูแล้ว

ปัจจัยด้านการรักษา

ผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่ปัจจัยด้านการรักษา มีผลต่อการให้กลับไปเสพยาอีกอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X}=3.61$) โดยความคิดเห็นดังต่อไปนี้ มีความเห็นว่าการรักษาอาการเสพยาเสพติดนั้นขึ้นอยู่กับจิตใจของผู้รับการบำบัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดจิต เชนนพกาญจน์ (2522) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การติดตามผลการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษในโรงพยาบาลตำรวจ” ผลการศึกษาพบว่า มีผู้ไม่สามารถเลิกเสพยาเสพติดได้จำนวน 70 ราย และมีเพียง 7 ราย ที่สามารถเลิกเสพยาเสพติดได้ โดยผู้ที่ไม่สามารถเลิกเสพยาเสพติดได้จะมีระยะเวลาที่กลับมาใช้ยาเสพติดอีกภายใน 1-2 เดือน ส่วนปัจจัยที่สนับสนุนให้การบำบัดรักษาประสบผลสำเร็จคือ ผู้เสพยาเสพติดมีความต้องการที่จะเลิกยาเสพติด มีความตั้งใจที่จะรักษาจนกว่าจะหาย

บุคลากรที่ทำการบำบัดมีความรู้ความสามารถเพียงพอ ($\bar{X}=3.86$) กลุ่มตัวอย่างยังให้ความคิดเห็นส่วนใหญ่ในเรื่องการติดตามการบำบัดรักษาช่วยให้ไม่หวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก โดยให้ความคิดเห็น ($\bar{X}=3.66$) โดยความคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามการบำบัดรักษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกับ แฟรงค์ (Frank, 1951, p. 92) โดยกล่าวไว้ว่าการวางแผนและการปฏิบัติในด้านการบำบัดรักษาและการแก้ไขปรับปรุงผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล นอกจากนั้นยังเป็นวิธีในการช่วยปรับปรุงโครงการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่ถูกควบคุมอยู่ในเรือนจำจนกระทั่งได้รับการปล่อยตัวตลอดจนระยะเวลาที่ใช้ในการบำบัดมีความเหมาะสม ตลอดจนการให้คำปรึกษาในระหว่างการบำบัดและภายหลังการบำบัด จะทำให้ไม่หวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก

ปัจจัยด้านครอบครัว

สาเหตุของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีก หวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก มีความเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง ($\bar{X} = 2.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัวเป็นสาเหตุของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีก หวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 1.41-2.16$) จากรายงานการวิจัยของ ซัทเทอร์แลนด์ และ แครี่ (Sutherland and Cressey, 1955, p. 125) ก็ได้เสนอว่าครอบครัวอาจก่อให้เกิดปัญหาการกระทำผิดได้ ถ้าภายในครอบครัวไม่ราบรื่น ไม่เป็นสุข ไม่น่าอยู่ คนในบ้านก็จะออกไปหาสิ่งทดแทนนอกบ้าน ซึ่งถ้าเกิดไปถูกเพื่อนเสเพลชักจูง โหม่นนำให้กระทำผิดได้ก็อีก สมิต วัฒนธัญญกรรม (2544, น. 27-28) อัมพร โอตระกุล (2540, น. 130) ปกรณ์ ศิริยง (2544, น. 26-28) และ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2545, น. 384) กล่าวว่า สภาพครอบครัว ในครอบครัวที่มีปัญหา สามีภรรยาทะเลาะกัน หรือครอบครัวแตกแยก สมาชิกในครอบครัวโดยเฉพาะลูก ๆ จะรู้สึกขาดความอบอุ่น ขาดที่พึ่งทางใจ ขณะเดียวกัน พ่อแม่ก็มักจะขาดความเอาใจใส่ดูแลลูก เพราะตนเองไม่มีความสุข ทำให้เด็ก ๆ หันไปหาเพื่อนหรือบุคคลนอกบ้าน เป็นที่ปรึกษา ซึ่งอาจนำไปสู่การคบเพื่อนไม่ดี การถูกหลอก การถูกชักจูงไปในทางที่ผิด หรือมีฉะนั้นตัวเด็กเองขาดความรู้ก็จะประชด โดยการหันไปพึ่งสิ่งเสพติด ซึ่งจากปัญหานี้พบมากในกลุ่มผู้ติดยาเสพติดที่ระบุว่าครอบครัวมีปัญหา พ่อแม่เลิกหรือหย่าร้างกัน

นอกจากนี้ ครอบครัวที่ไม่ให้กำลังใจเด็ก ก็มีส่วนช่วยเร่งเร้าให้วัยรุ่นติดยา เนื่องจากในระยะวัยรุ่นเด็กต้องเผชิญกับปัญหาการปรับตัวแทบทุกทาง เช่น การปรับตัวทางกาย ทางสังคม การคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกแนวทางอาชีพ และความสำเร็จในการศึกษา สภาพแบบนี้เด็กผิดหวังง่าย อารมณ์แปรปรวน ขาดความมั่นใจในตัวเองได้ง่ายดาย ผู้ปกครองที่ยึดถือความสำเร็จของตนเป็นบรรทัดฐานความสำเร็จของลูก ผู้ปกครองที่สร้างความหวังกับลูกสูงเกินไป ผู้ปกครองที่มีความขัดแย้งในสัมพันธภาพต่อกันและกัน ย่อมไม่ได้ช่วยประคับประคองขวัญของเด็กรุ่น ไม่มีส่วนให้กำลังใจแก่เด็กในการเผชิญปัญหาประจำวันอย่างตรงต่อความเป็นจริง ดังนั้นเด็กจึงแก้ปัญหาโดยการติดยา เพื่อจะได้หนีให้พ้นจาก “โลกอันสับสน” ที่เขารู้สึก

ปัจจัยด้านกระบวนการยุติธรรม

ปัจจัยด้านกระบวนการยุติธรรมที่เป็นสาเหตุของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดอีก หวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการยุติธรรมเป็นสาเหตุของผู้ติดยาเสพติดที่ได้รับการบำบัดรักษาแล้วหวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และมีความคิดเห็น เห็นด้วย ในข้อเจ้าหน้าที่รัฐมักจะยึดเยียดข้อหาเกี่ยวกับยาเสพติดให้แก่ผู้ที่เคย

เสพยาเสพติดมาก่อน ยกเว้น ในข้อท่านไม่เกรงกลัวโทษที่จะได้รับจากคดียาเสพติด ซึ่งปัจจัยด้านนี้เป็นสิ่งที่น่าสนใจมากเนื่องจากยังมีผลงานวิจัยออกมาน้อยเกี่ยวกับปัจจัยด้านกระบวนการยุติธรรมที่ทำให้ผู้ป่วยหรือผู้กระทำผิดหวนกลับไปกระทำผิดหรือหันไปเสพยา

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นสาเหตุของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก หวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 2.44$)

แต่ในข้อท่านรู้สึกถึงอันตรายจากการใช้ยาเสพติดเป็นอย่างดี มีความเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย ในข้อการเสพยาเสพติดของท่านไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน การเสพยาเสพติดไม่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของท่าน การเป็นคนเคยเสพยาเสพติด ทำให้หางานทำได้ยาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีประทับตรา ซึ่งผู้กระทำผิดก็ถูกกระบวนการยุติธรรมตัดสินว่าได้กระทำผิดจริง ก็จะได้รับโทษจำคุก นั่นคือได้มีการประทับตราแล้ว และเมื่อได้รับการพ้นโทษแล้วสังคมก็จะไม่ยอมรับถึงแม้ว่าจะได้รับการอบรมแก้ไขพฤติกรรมจากกรมราชทัณฑ์มาอย่างดีแล้วก็ตาม บุคคลเหล่านี้จึงหันไปกระทำผิดซ้ำอีก โดยเฉพาะผู้ต้องขังคดีเสพยาเสพติดจะมีการกระทำผิดซ้ำมากกว่าผู้กระทำผิดคดีอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาถึงมูลเหตุของการติดยาเสพติดให้โทษของวงการแพทย์และสถาบันการศึกษา ตลอดจนหน่วยงานและบุคคลที่ให้ความสนใจในเรื่องนี้ พอสรุปได้ว่าสาเหตุของการหวนกลับไปเสพยาเสพติดใหม่มีหลายประการดังนี้ หนึ่งในนั้นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลที่ผลักดันให้หวนกลับไปเสพยาเสพติดอีกครั้ง เป็นต้นว่าสถานที่อยู่อาศัยเต็มไปด้วยแหล่งค้ายาเสพติด สภาพแวดล้อมภายในบ้านขาดความอบอุ่น รวมไปถึงฐานะทางเศรษฐกิจและปัญหาชีวิต สิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายไม่เพียงแต่ช่วยเร่งให้ใช้ยาเสพติดแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นอุปสรรคขัดขวางไม่ให้ผู้เสพเลิกใช้ยาเสพติดมักจะได้รับ การบำบัดรักษาจนหายแล้ว เพราะสิ่งแวดล้อมเก่าจะกดดันให้ผู้เสพต้องกลับไปใช้ยาเสพติดนั้น ๆ อีก

ปัจจัยด้านสังคม

ปัจจัยด้านสังคมที่เป็นสาเหตุของผู้ป่วยชายที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดอีก หวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก ส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X} = 2.43$) แต่ในข้อท่านมีเพื่อนที่ใช้ยาเสพติด ท่านคบเพื่อนที่ชอบดื่มสุรา/เบียร์ ท่านมีเพื่อนแท้ที่ไว้ใจได้เสมอ ท่านคิดว่าคนในสังคม/เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ให้การยอมรับ/ให้โอกาสแก่ผู้ที่เคยเสพยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีประทับตรา ซึ่งผู้กระทำผิดก็ถูกกระบวนการยุติธรรมตัดสินว่าได้กระทำผิดจริง ก็จะได้รับโทษจำคุก นั่นคือได้มีการประทับตราแล้ว และเมื่อได้รับการพ้นโทษแล้วสังคมก็จะไม่ยอมรับถึงแม้ว่าจะได้รับการอบรมแก้ไขพฤติกรรมจากกรมราชทัณฑ์มาอย่างดีแล้วก็ตาม บุคคลเหล่านี้จึงหันไปกระทำผิดซ้ำอีก โดยเฉพาะผู้ต้องขังคดีเสพยาเสพติดจะมีการกระทำผิดซ้ำมากกว่าผู้กระทำ

ผิดคดีอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มานิต มณีนิตย์ (2543, น. บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางสังคมกับการกระทำผิดคดียาเสพติดของผู้ต้องขังหญิง ผลการศึกษาพบว่า จากการทดสอบ สมมติฐาน ระดับการศึกษา ลักษณะครอบครัว รายได้ของบิดามารดา ผู้มีอำนาจในครอบครัว กลุ่มเพื่อน และลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดของผู้ต้องขังหญิง